

Uo. 21
② 1(5)

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
11599-1995

16 sid

meddelad i Stockholm den 1 oktober 1997

KLAGANDE

Riksförsäkringsverket

MOTPART

L

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrättens i Göteborg dom den 22 december 1994 i
mål nr 4019-1994 (bilaga)

SAKEN

Assistansersättning

YRKANDE M.M.

Riksförsäkringsverket yrkar att kammarrättens och länsrättens domar
upphävs och att försäkringskassans beslut fastställs.

L bestrider bifall till Riksförsäkringsverkets yrkande.

På Regeringsrättens begäran har Socialstyrelsen och Svenska

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 5
Stockholm

Expeditionstid
09.00 - 12.00
13.00 - 15.00

Telefon
08/617 62 00
Telefax
08/617 62 58

Kommunförbundet avgett yttranden.

Socialstyrelsen anför bl.a. följande. Med stöd av den i målet föreliggande utredningen bedömer socialstyrelsen i likhet med kammarrätten att L   hjälpbehov ej understiger 70 timmar per vecka. I princip förefaller hon vara i behov av stöd och service dygnet runt. De hjälpbehov hon har redovisat i sin ansökan om assistansersättning förefaller inte orimliga eller tilltagna i överkant. Självfallet bör utgångspunkten vara att makar/samboende mellan sig delar ansvaret för hemmets skötsel. I föreliggande fall har den sökande själv reducerat sin beräkning med hänsyn till att familjemedlemmarna ger henne viss hjälp. Att ytterligare reducera hennes assistansgrundande behov av hjälp med hänvisning till att maken bör ta en större del av hemmets skötsel är inte rimligt. L   uppfyller samtliga kriterier för att erhålla ett fullgott stöd och den beräknade tiden bedöms enligt tillgängligt material som rimlig.

Svenska kommunförbundet anför bl.a. följande. Makar har ett gemensamt ansvar för hem och hushåll. Vid beräkningen av tidsåtgången för sådana sysslor som matlagning, städning etc. är det naturligt att ta hänsyn till detta. Det kan också finnas anledning att vid sådana beräkningar jämföra med undersökningsresultat som olika myndigheter presenterat, vilka visar hur mycket tid yrkesarbetande människor i allmänhet lägger ned på hushållsarbete. Beträffande den hjälp som behövs för att tillgodose L   behov i övrigt kan den sägas bestå av två delar där den ena är "aktiv personlig assistans" och den andra är "att vara till hands". Eftersom den personliga assistent som L   valt utför arbete i sitt eget hem är det enligt förbundets uppfattning inte rimligt att assistansersättning utgår fullt ut för den tid när han "finns till hands".

SKÅLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Flera av de i målet relevanta bestämmelserna i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och lagen (1993:389) om assistansersättning (LASS) har ändrats genom lagstiftning som trätt ikraft den 1 juli 1996 (SFS 1996:534 och 535). Regeringsrätten saknar anledning att vid sin prövning utgå från annat än nuvarande lydelse av LSS och LASS.

Det är ostridigt att L   är berättigad till assistansersättning. Av 3 § LASS framgår att personlig assistans i lagen har samma betydelse som i 9 a § LSS. Frågan i målet gäller antalet timmar för assistansersättning.

Följande föreskrifter är av särskilt intresse i målet. Assistansersättning skall beviljas för ett visst antal timmar per vecka, månad eller längre tid, då den enskilde har behov av personlig assistans för sin dagliga livsföring (6 § första stycket LASS). Med personlig assistans avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (9 a § första stycket LSS). Den som har behov av hjälp enligt första stycket har också rätt till personlig assistans för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt (9 a § andra stycket LSS). Verksamheten enligt lagen skall främja likhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet för de personer som omfattas av lagen. Målet skall vara att den enskilde får möjlighet att leva som andra (5 § LSS). Vid beräkning av antalet assistanstimmar enligt LASS skall beaktas all tid som avser uppgifter som assistenten utför som ett led i det personliga stödet i den dagliga livsföringen till den ersättningsberättigade (3 § förordningen 1993:1091 om assistansersättning).

Riksförsäkringsverkets föreskrifter om assistansersättning innehåller närmare regler i vissa hänseenden. Sålunda anges bl.a. följande. Vid bestämmande av assistansersättning skall en assistanstimme anses motsvara fyra timmar för jour eller sju timmar för beredskap om inte särskilda skäl talar för en annan beräkning. Med tid för jour avses tid under vilken den personliga assistenten inte utför en aktiv arbetsinsats men finns till förfogande i den funktionshindrades omedelbara närhet. Med tid för beredskap avses tid då assistenten i stället finns till förfogande på annan plats, exempelvis i sitt hem (6 §).

Rörande de faktiska förhållandena i målet är följande upplyst. L lider av progressiv muskeldystrofi, vilket medfört att hon är beroende av rullstol både inomhus och utomhus. Hon kan på grund av muskelsvaghet inte lyfta armarna och hon måste ha stöd för att kunna lyfta händerna. Hon har även en tarmsjukdom. Hon bor tillsammans ned make och två barn i en handikappanpassad servicelägenhet. Enligt hennes ansökan om assistansersättning, som inkom till försäkringskassan i november 1993, hade hon behov av personlig assistans under i genomsnitt 70 timmar per vecka. Behovet avsåg bland annat hjälp med hygien, på- och avklädning och uträttande av ärenden. I behovet inräknades hjälp med visst hushållsarbete. Vid tiden för ansökan arbetade hon 20 timmar per vecka som telefonist och uppbar handikappersättning med 65 procent av basbeloppet. I samband med att

försäkringskassan beviljade henne assistansersättning för 650 timmar per kvartal (50 timmar per vecka) sänkte försäkringskassan handikappersättningen till 53 procent av basbeloppet.

Enligt ett läkarintyg den 23 september 1994 av distriktsläkaren Märt Hanning, Göteborg, uppgick L hjälpbehov till ungefär 90 - 100 timmar per vecka. I detta inräknades inte endast hjälp med mat, hygien, av- och påklädning utan också med att sköta ett arbete, träffa vänner och delta i föreningsliv. I ett intyg den 4 november 1994 bedömde arbetsterapeuten Ingbritt Dubow att L behov av hjälp uppgick till minst 90 timmar i veckan.

I målet är upplyst att L tillstånd numera har försämrats. Försäkringskassan har utgett assistansersättning med 2 348 timmar per sex månader (i genomsnitt 90 timmar i veckan) fr.o.m. augusti 1996.

Riksförsäkringsverket gör gällande att L behov av hjälp i större utsträckning än vad undersinstanserna har ansett bör kunna tillgodoses genom att den personlige assistenten finns till förfogande i L omedelbara närhet eller på annan plats genom jour- och beredskapstjänstgöring. Mot bakgrund av detta och med beaktande av att det föreligger ett gemensamt ansvar för hem och hushåll, att L har ett halvtidsarbete samt att hon uppbär handikappersättning med 53 procent av basbeloppet anser Riksförsäkringsverket att hennes behov av assistans skäligen kan beräknas till 650 timmar per kvartal eller 50 timmar per vecka.

L har själv uppskattat sitt sammanlagda behov av personlig assistent till 70 timmar per vecka under den i målet aktuella tiden, dvs. före augusti 1996. Härvid har hon uppgivit att hon räknat bort många sysslor i och utanför hemmet som utförs av hennes man ensam. Hon har emellertid framhållit att hon själv måste få känna delaktighet och dela ansvaret för hemmet. Därför har hjälp med visst hushållsarbete räknats in i stödbehovet.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

L stödbehov innefattar i första hand aktiva arbetsinsatser. I sådana insatser bör kunna ingå hjälp med hushållssysslor. En förutsättning är dock att det rör sig om insatser som utförs tillsammans med henne som ett led i det personliga stödet (prop. 1992/93:159, s. 175-176). Vid bedömningen av tidsåtgången bör beaktas att makarna har ett gemensamt ansvar för hushållet och att detta medför att L

make med hänsyn till föreliggande förhållanden kan anses böra stå för en stor del av göromålen i detta hänseende (jfr 1 kap. 2 § äktenskapsbalken).

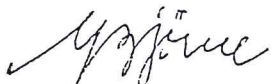
I L stödbehov innefattas också jour- och beredskapstid, dvs. tid då assistenten inte utför en aktiv arbetsinsats men måste finnas till hands i den funktionshindrades omedelbara närhet resp. på annan plats.

Assistansersättning skall emellertid inte utges i den mån L behov tillgodoses på annat sätt än genom personlig assistans. I detta hänseende gäller att en funktionshindrads behov av stöd i större eller mindre utsträckning kan anses vara tillgodosett genom vad som normalt faller under makars ansvar för varandra (prop. 1995/96:146, s. 20). Behov av stöd i form av jour och beredskap får normalt anses vara i allt väsentligt tillgodosett genom hemmavarande make.

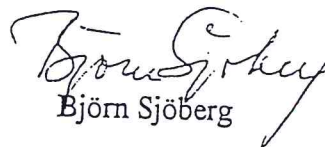
Regeringsrätten finner att L under den i målet aktuella tiden haft ett omfattande behov av personlig assistans. Denna bör mot bakgrund av syftet med den personliga assistansen - att den funktionshindrade så långt möjligt skall kunna leva som andra - också omfatta en del uppgifter som avser makarna gemensamma hushåll och skötseln av barnen. Vid en sammanvägning av de omständigheter som redovisats i målet finner Regeringsrätten att L beräkning av assistansbehovet, 70 timmar per vecka för den aktuella tiden, bör godtas.

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

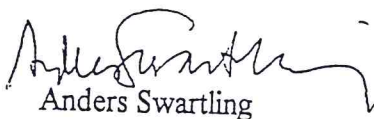
Regeringsrätten fastställer kammarrättens domslut.

G. Björne

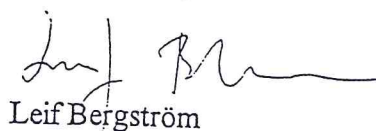
Björn Sjöberg

Anders Swartling

Leif Lindstam

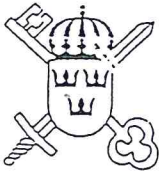

Leif Bergström

Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd I

Föredraget 1997-09-03

KAMMARRÄTTEN
I GÖTEBORG

DOM

1994-12-22

Meddelad i
Göteborg

Aktbilaga 17

Sid 1 (4)

Avdelning 6
Mål nr 4019-1994

KLAGANDE

Riksförsäkringsverket
103 51 Stockholm

MOTPART

L

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Länsrättens i Göteborgs och Bohus län dom den 12 april 1994
i mål nr Ö 811-94 (bilaga A)

SAKEN

Ersättning enligt lagen (1993:389) om assistansersättning
(LASS)

Klag
 Omb
 Motp
 Omb
 SKM
 AO
 LST
 LR

Riksförsäkringsverket yrkar att kammarrätten undanröjer länsrättens dom och fastställer försäkringskassans beslut att tillerkänna L assistansersättning med 50 timmar per vecka. Till stöd för sin talan anför Riksförsäkringsverket bl.a. följande. L har en progressiv muskeldystrofi och är sedan 1973 rullstolsbunden. Hon använder sedan 1991 elektrisk rullstol såväl inom- som utomhus. Hon kan inte gå och inte heller lyfta sina armar och hon måste ha stöd för att lyfta sina händer. Hon lider av tarmsjukdomen colon irritable som innebär dagliga diarréer och medför många läkarbesök och undersökningar. Hon

Postadress
Box 1531
401 50 GÖTEBORG

Besöksadress
Lilla Kungsgatan 3
(Stora Nygatan 19)

Telefon
031-10 50 00

Telefax
031-13 12 68

bor tillsammans med sin make och två barn i en handikappanpassad servicelägenhet. Maken är anställd av kommunen som anhörigvårdare sedan 1987. Tidigare arbetade han 30 timmar men anställningen har sedan juli 1993 utökats till 40 timmar per vecka. L arbetar 20 timmar per vecka på Dalheimers hus i Göteborg dit hon åker färdtjänst. Hon kan inte anses vara i behov av aktiv personlig assistans i sin dagliga livsföring under 10 timmar per dygn. Hennes behov av hjälp bör i större utsträckning än vad länsrätten har bedömt kunna tillgodoses genom att den personlige assistenten finns till förfogande i hennes omedelbara närhet eller på annan plats genom joureller beredskapstjänstgöring. Mot bakgrund av detta och med beaktande av att det föreligger ett gemensamt ansvar för hem och hushåll, att L har ett halvtidsarbete samt att hon uppbär handikappersättning med 53 procent kan hennes behov av assistans skäligen beräknas till 650 timmar per kvartal eller 50 timmar per vecka.

L anser att överklagandet skall avslås och anför bl.a. följande. Som mor till två barn är det mycket viktigt att få känna att hon också delar ansvaret för hem och familj. Att få delta i olika aktiviteter som en vanlig mamma utgör en stor del av hennes fritid. Det får henne att känna sig självständig. En viktig förutsättning för att hon skall kunna behålla sitt arbete är att hjälpen runt henne fungerar hundra procentigt. I dag skulle hon ansökt om hjälp 90 timmar eftersom hennes handikapp blir sämre med tiden, men i november 1993 ansåg hon det skäligt med 70 timmar. Då hennes man är assistent hjälper han henne betydligt mer än dessa timmar. En personlig assistent under 50 timmar per vecka skulle inte ens räcka till det allra nödvändigaste. Handikappersättningen, som tidigare var 65 procent, sänktes när hon beviljades insatser enligt LASS. Orsaken var att hon inte längre behövde betala hemtjänstavgift. Försäkringskassan har vägrat att betala ut den ersättning som länsrätten beviljat henne med motiveringen att så länge hennes make är den enda assistenten betalar de bara ut för 50 timmar men om hon anställer någon mer betalar de för samtliga 70 timmar.

- L bifogar ett intyg av distriktsläkaren Märt

Henning vid Sävedalens vårdcentral, Göteborg daterat den 23 september 1994, samt ett intyg av arbetsterapeut Ingbritt Dubow, Partille angående ADL-status daterat den 4 november 1994.

DOMSKÄL

Enligt läkarintyg den 23 september 1994 av distriktsläkaren Märt Henning lider L av progressiv muskeldystrofi och är sedan 16-års åldern rullstolsbunden. Hon lider också av colon irritable, vilken sjukdom förvärrats. Hennes hjälpbehov är mycket stort eller ungefär 90 - 100 timmar per vecka. Däri inräknas inte endast den dagliga minimala hjälpen med mat, hygien, av- och påklädning utan också att sköta ett arbete, träffa vänner och delta i föreningsliv. L har en mycket hög invaliditetsgrad och kan inte anses utgöra ett gränsfall för insatser enligt LASS.

Av intyget från arbetsterapeut Ingbritt Dubow framgår att L behöver hjälp med tvättning, av- och påklädning samt toalettbesök. Hon behöver också hjälp med att äta samt för att förflytta sig. Därutöver inträffar många saker som det inte är möjligt att detaljerat redogöra för. Behovet av hjälp uppgår till minst 90 timmar per vecka. L make är anställd under 50 timmar per vecka och sedan oktober månad arbetar också en kvinnlig assistent 20 timmar per vecka. Maken utför många moment ensam. Om någon annan assistent skulle utföra dessa skulle det krävas insatser av två personer, vilket medför betydligt flera timmar.

Enligt 3 § LASS har den som omfattas av 1 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, utom i fall som anges i 4 §, rätt att få assistansersättning enligt denna lag om han inte fyllt 65 år och har behov av personlig assistans för sin dagliga livsföring under i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan.

Det är ostridigt att L har ett fysiskt funktionshinder som är av en sådan omfattning att hon tillhör den

personkrets som är berättigad till assistansersättning enligt LASS. Mot bakgrund av den medicinska utredningen i målet bedömer kammarrätten i likhet med länsrätten att L

har ett hjälpbehov som inte understiger 70 timmar per vecka. Den omständigheten att L make, vid tidpunkten för försäkringskassans beslut ensam tjänstgjorde som personlig assistent för henne förändrar inte denna bedömning.

DOMSLUT

Kammarrätten avslår överklagandet.

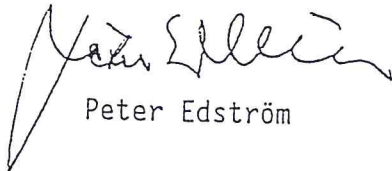
HUR MAN ÖVERKLAGAR

Formulär 11 (bilaga B)

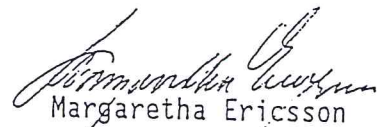

Bo Rydén

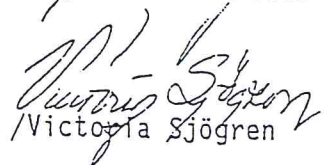
skiljaktig mening; se
prot.bil (bilaga C)

Peter Edström

Margaretha Ericsson

Victoria Sjögren

I avgörandet har även deltagit nämndemännen Willy Haag och Birgitta Tillberg, skiljaktig mening; se prot.bil (bilaga C).

KAMMARRÄTTEN
GÖTEBORG
Avdelning 6

PROTOKOLL
1994-12-14
Föredragning i
Göteborg

000147

Sid 1 (1)
Aktbilaga 18
Mål nr 4019-1994
Rote 16

RÄTTEN

Kammarrättsrådet Bo Rydin, ordförande
Kammarrättsrådet Peter Edström, referent
Kammarrättsrådet Margaretha Ericsson
Nämndemannen Willy Haag
Nämndemannen Birgitta Tillberg

PROTOKOLLFÖRARE

Kammarrättsfiskalen Victoria Sjögren

KLAGANDE

Riksförsäkringsverket
103 51 Stockholm

MOTPART

L

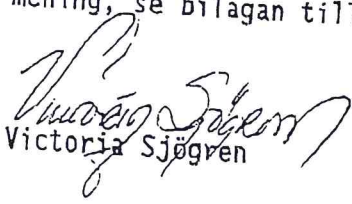
ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Länsrättens i Göteborgs och Bohuslän dom den 12 april 1994 i
mål nr Ö 811-94

SAKEN

Ersättning enligt lagen (1993:389) om assistansersättning
(LASS)

Efter föredragning beslutar kammarrätten dom i målet.
Ledamöterna Bo Rydin och Birgitta Tillberg har en annan
mening, se bilagan till protokollet.

Victoria Sjögren

Protokollet har visats upp 1994-12-21 / BR

Postadress
Box 1531
401 50 GÖTEBORG

Besöksadress
Lilla Kungsgatan 3
(Stora Nygatan 19)

Telefon
031-10 50 00

Telefax
031-13 12 68

SRÄTTEN I

GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN

1 31

DOM
1994-04-11

Mål nr Ö 811-94

Göteborg

KLAGANDE

L

ÖVERKLAGAT

SLUT

KLAGANDE

Bohusläns allmänna försäkringskassas beslut den
den 28 januari 1994, Dnr U 1994:07

Assistansersättning

Försäkringskassan har beviljat L
assistansersättning för 650 timmar per kvartal, vil-
ket motsvarar i genomsnitt 50 timmar per vecka.

L överklagar försäkringskassans beslut hos
länsrätten och yrkar att hon skall beviljas
assistansersättning för 70 timmar i veckan. Hon
anför bl a följande. Hon kan inte acceptera att 20
timmar för matlagning, diskning m m är strukna efter-
som hon som maka och mamma måste få känna delaktighet
och dela ansvaret för hem och barn. Hon kan med rätt
hjälp känna sig självständig och vara med på barnens
aktiviteter så länge hon kan och orkar. Hennes make
hjälp henne idag vilket innebär att han automatiskt
utför många sysslor i och utanför hemmet som ej är
inräknat. Under helger, semesterdagar och sjukdagar
behöver hon hjälp 15 timmar per dygn.

Länsrätten har hållit muntlig förhandling.

DOMSKÄL

Av handlingarna i målet framgår följande. L
lider av progressiv muskeldystrofi och är sedan
1973 rullstolsbunden. Hon använder el-rullstol både
inne och ute. Hon kan inte gå och inte lyfta sina
armar och hon måste ha stöd för att kunna lyfta sina
händer. Hon lider av tarmsjukdomen colon irritabile
som innebär dagliga diarréer och många läkarbesök och
undersökningar. L bor tillsammans med make
och två barn födda 1980 och 1986. Barnen går i sko-
lan. Maken är anställd genom kommunen som anhörigvår-

Postadress

2524, 403 17 GÖTEBORG

Besöksadress

Ekelundsgatan 8

Telefon

031-60 69 00

Telefax

031-11 78 59

Ö 811-94

dare sedan 1987. Sedan juli 1993 är han anställd 40 timmar per vecka mot tidigare 30 timmar per vecka. L arbetar 20 timmar i veckan på Dalheimerhus i Göteborg, dit hon åker färdtjänst. Övriga transporter sker med färdtjänst eller med familjens VW-buss som inköptes 1988.

L har i sin ansökan om assistansersättning och komplettering härtill uppgett följande hjälpbehov räknat i timmar per vecka.

- uppstigning, toabesök, tvättning, påklädning	7
- dusch och hårtvätt	2,15
- toalettbesök	10,5
- matlagning, tvätt mm (endast Lena Rågdells del)	10
- avklädning, toabesök, tvättning, läggning	7
- vändning	3,5

Utöver dessa 40 timmar och 15 minuter uppger L att hon behöver hjälp med den dagliga livsföringen i form av följande saker: matinköp och övrig handling, post- och bankärenden, påklädning av ytterkläder, ta fram post och tidningar, sätta på radio och TV, klippa tånaglar, smörja in kroppen, raka ben och under armar, torka av rullstolens hjul, få hjälp med att skriva räkningar och föreningspapper, läkar-, sjukgymnast- och tandläkarbesök, gå till möten, frisör, bio, teater, simhall, handikappbad, hjälp vid helgresor och längre resor, dammsuga och tvätta golven tre timmar per vecka, tvätt, strykning och övrig klädvård fyra timmar per vecka. L

uppger vidare att hon inte har tagit med de saker som hennes man gör automatiskt; fönster- och mattvätt, avfrostning av kyl och frys, gardinupphängning, vattna blommor, bädda och bädda rent.

Länsrätten gör följande bedömning.

Den 1 januari 1994 trädde lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i kraft. Denna lag innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service åt vissa personkategorier. Sälunda har enligt 1 § 3, LSS personer med varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande rätt till stöd och service om funktionshindren dessutom är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

Vid samma tidpunkt som LSS trädde i kraft infördes en särskild lag (1993:389) om assistansersättning (LASS). Enligt 3 § denna lag har, med vissa här ej tillämpliga undantag, den som omfattas av 1 § LSS rätt till assistansersättning om han har behov av personlig assistans för sin dagliga livsföring under i genomsnitt mer än 20 timmar i veckan.

I förarbetena till LSS och LASS (proposition 1992/93:159 s 64 f) framhölls att assistansen var förbehållen krävande eller i olika avseenden komplicerade situationer, i regel av mycket personlig karaktär. Avgörande borde vara att den enskilde behövde personlig hjälp för att klara sin hygien, för att klä sig och klä av sig, för att inta måltider eller för att kommunicera med andra. Avsikten var emellertid att assistansen därutöver också skulle ges i andra situationer där den enskilde behövde kvalificerad hjälp och som ingick i det dagliga livet, t ex om personen behövde hjälp för att komma ut i samhället, för att studera, för att delta i daglig verksamhet eller för att få eller behålla ett arbete.

Det framhölls också (propositionen s 174 ff) att det i begreppet personlig assistans låg att det skulle vara fråga om ett personligt stöd, som gav den funktionshindrade ökade möjligheter till ett självständigt liv. Det skulle alltså vara fråga om hjälp och stöd som knöts till den enskilde och fanns tillgängligt för honom eller henne i olika verksamheter och under olika tider på dygnet. Den personliga assistenten skulle i möjligaste mån garantera en kontinuitet i stödet och därmed trygghet för den enskilde och hans närstående. Den personliga assistenten skulle också kunna utföra arbetsuppgifter som idag utförs av den sociala hemtjänsten enligt socialtjänstlagen, i den mån dessa arbetsuppgifter gjordes tillsammans med den enskilde som ett led i det personliga stödet till honom eller henne.

L har ett fysiskt funktionshinder som förorsakar henne betydande svårigheter i den dagliga livsföringen. Hon har i princip behov av stöd och service dygnet runt, låt vara att hennes funktionshinder inte kräver direkta arbetsinsatser från assistentens sida dygnets alla timmar. Hennes funktionshinder får dock bedömas vara sådant att hon har behov av en personligt assistent i sin närhet, även under sådan tid då direkta arbetsinsatser inte utförs. Också sådan beredskaps- och jourtid skall enligt Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1993:24) beaktas, när assistansersättningens storlek skall bestämmas.

L har angett sitt hjälpbehov till 70 timmar i veckan. Enligt länsrättens mening har det inte

ena
livsföring
övrig
/
a på ra-
l, raka
l, få
apper,
ill mö-
ad,
a r-
rykn-
a Råg-
de sa-
och
upprätt-

stöd
) i
nsatser
sa per-
personer
shinder
rätt
sutom är
den dag-
behov av

Ö 811-94

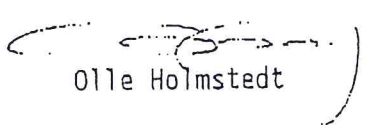
kommit fram något som ger anledning att frågå L
uppgift om vilket hjälpbehov hennes funk-
tionshinder medför. Hon har därför rätt till assis-
tansersättning för assistans under i genomsnitt 70
timmar i veckan eller 910 timmar i kvartalet.

DOMSLUT

Länsrätten ändrar försäkringskassans beslut och be-
viljar L assistansersättning för person-
ligt assistans under 910 timmar i kvartalet eller
motsvarande i genomsnitt 70 timmar i veckan.

Handlingarna i målet överlämnas till försäkringskas-
san för vidtagande av de åtgärder som länsrättens dom
föranleder.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3104).

Olle Holmstedt

PROTOKOLLSBILAGA

Sid 1 (2)
Mål nr 4019-1994
Bilaga C

Kammarrättsrådet Bo Rydins och nämndemannen
Birgitta Tillbergs skiljaktiga mening

Försäkringskassans beslut den 28 januari 1994 är baserat på en föredragningspromemoria, enligt vilken tid för matlagning och hushållsbestyr m.m. som utförs i hemmet för övriga familjemedlemmar får anses gå utöver personlig assistans. Eftersom det i ansökningen upptagits 20 timmar för matlagning, diskning m.m., fick det därför anses skäligt att bevilja assistansersättning med 50 timmar per vecka.

Enligt 6 § i Riksförsäkringsverkets föreskrifter (RFFS 1993:24) om assistansersättning skall vid bestämmande av assistansersättning en assistanstimme motsvara fyra timmar för jour eller sju timmar för beredskap, om inte särskilda skäl talar för en annan bedömning. Med tid för jour avses tid under vilken den personlige assistenten inte utför en aktiv arbetsinsats men finns till förfogande i den funktionshindrades omedelbara närhet. Med tid för beredskap avses tid då assistenten i stället finns till förfogande på annan plats exempelvis i sitt hem.

I målet är ostridigt att L har ett mycket omfattande hjälpbehov. Frågan är endast hur stort. Läkaren har vid samtal med henne kommit fram till 90 - 100 timmar per vecka. "Detta gäller inte enbart den dagliga minimala hjälpen med mat, hygien, av- och påklädning utan också att kunna sköta ett arbete, träffa vänner och delta i föreningsliv m.m." Arbetsterapeuten har vid en grov skattning likaledes kommit fram till att L är beroende av hjälp minst 90 timmar per vecka. I båda intygen har därvid medräknats hjälp med mat - "är alltid delaktig vid matlag-

ning m.m. klarar inte självständigt några moment" - hjälp med hushållsgöromål såsom dukning, avdukning och disk samt andra hushållsgöromål.

Sysslor av detta slag förekommer emellertid i alla hem. Det får därför anses vara fråga om sådana arbetsuppgifter som makar efter tid och förmåga får fördela inbördes utan ersättning utifrån. Tillräcklig anledning att medräkna dessa sysslor i det ersättningsgilla hjälpbehovet föreligger därför enligt vår mening inte. Härtill kommer att hjälpbehovet även till viss del får antagas gälla med jourlikställd assistans. Vid en samlad bedömning finner vi att assistansersättning skäligen inte bör beviljas för mer än av försäkringskassan medgivna 50 timmar. *BE*